

Aşağıdaki Nogay Türkçesi metinleri okuyunuz, metinlerin transkripsiyonunu yapıp Türkiye Türkçesine aktarınız, cümleleri dilbilgisi bakımından (ses bilgisi, şekil bilgisi ve sözcük bilgisi) inceleyiniz.

Kaynak:

Alal Kosak, Nogay Halk Ertegileri, (yayıncı: T.A. Akmanbetov), Çerkessk 1985.

Манъкагустынъ явабы

Эрте-эрте заманда, эшки боърте заманда, бузга бийдай биткен заманда, тавга тары биткенде, тарсылдатып органда, сув кайнап, каймак болган заманда, кумырска кой болып, куынтоьске яйылган заманда, Куслардынъ Ханы яшапты. Сол Ханнынъ хатынынынъ аягы енъилленеди. Хан уллы болады.

— Куслардынъ суьегиннен бесик ясат, — дейди хатыны Ханга. Хан озь еринде болган баъри кулларын шақырады. Манъкагустан озьгелери баъри де келедилер. Каты шамланып, Хан Манъкагусты да аькелдиреди.

— Неге буйрыкты толтырмадынъ, — дейди Хан.

— Келдим, кышкырык эситтим де кайттым, — дейди Кус.

— Уьш сорап бермен, маьнесин таппасанъ, кылыш меннен, бас сеннен, — дейди Хан.

— Кеше коьппе, куьндиз коьппе? — деп сорайды Хан.

— Туманлы куьнди де туьнге тенълесем, куьннен кеше коьп болады, — дейди Манъкагус.

— Тири коьппе, оьли коьппе?

— Яшав завкын коьрмейтаган койшы-баспакшыды да оьлидей коьрсем, оьли коьп болады.

Хатын коьппе, эр киси коьппе? — дейди Хан.

— Хатын коьп, неге десенъ хатынынынъ тили мен юрген эрди де хатынга санайман, — деп Манъкагус канатын кагып, ушып кетеди.

Алал косак

Бурын-бурын заманда, ийттинъ куйрыгын кескенде кой болганда, кырк атлы оьлгенде, кырк дослы аман калганда, байдынъ тоьсеги ис заманда, ярлыдынъ тоьсеги кис заманда... Уьш яс йигит шоьлди кезип барады. Кара тоьбеге еткенде, катар-катар кувлар куьн коьзин каплап ушадылар.

— Ах, менде болса экен, — дейди яслардынъ биреви, — ялшы-куьлшиге де сояр эдим.

Уьш теректинъ касында кара-ала койлар коьредилер.

— Менде болса экен бу койлар, — дейди экиншиси, — дуньяда энъ де юмарт бай болар эдим.

Сонъ яслар: туьединъ, йылкыдынъ, емис бавдынъ, бакшадынъ касыннан оьтедилер. Уьшиншиси бир соьз де айтпайды. Бир куйыдынъ янында, ял алып турган мезгилде:

— Куватларым, йолда не коьрдинъиз? — дейди ак сакаллы Карт янасып келип.

— Кесек-кесек ак кувлар коьрдим, — дейди бир яс.

Карт таягы ман ерди согады, тоьгерек якты ак кувлар бийлейдилер:

— Аькет, — дейди Карт.

Экиншиси яткан ериннен ушып турады да:

— Сансыз койлар, — дейди.

Карт таягы ман ерди согады. Койларды коьрип ястынъ коьзлери йыртылып кеткендей болады.

— Сага не керек, балам? — дейди Карт-юзин сыйпап.

— Байлык керек тувыл, алал косак излеймен, — дейди уьшинши яс.

— Вас сени, балам! — дейди оьзеленип Карт. — Уьш алал косак ер юзинде, экеви—эрде, уьшиншисининъ танъда тойы болаяк. Тойга барып, неди болса да соьйлерсинъ, хан баласы янып-куьйип, шарлакка минип:

— Юмарттынъ соьзине тынъламанъыз, ашанъыз, шатлананъыз! — деп кышкырап.

Ашагандай затынъ йок, халкка суьек каптырып койгансынъ, эгер мен той этсем, емис пен этермен, деп айтарсынъ сен.

— Эгер сен тойды емис пен этсенъ, хатынымды сага берермен, — деп хан баласы карланып айтар. — Хан баласы айтпас, айтса, соьзиннен кайтпас.

— Сол заманда мен таяк пан ерди согарман, коьз алдында емис болар.

Ак сакаллы, Карттынъ айтканынъ этиц, яс йигит алал косагын алып, отавына аькетеди.

Бир айдынъ бир куьнинде, хатыны тон тигеди. Сол тонды яс кырк бузавлы сыйырга авыстырады, кырк бузавлы сыйырды иерли-ювенли аргымакка береди, оны да — ямышыга, ямышыды — камышыга, камышыды — ятакка береди. Бир коьпирдинъ касында ел эсип, ятак та йылгага туьседи.

Баьри затты да коьрип турган саьвдегер:

— Би-и, бусылманнынъ баласы! Хатынынъ уьйинъди йыгар, — дейди.